

Att inte få rätten att leva som andra

Funktionsnedsättningspolitiken bygger på att alla människor har lika värde och rättigheter, oavsett funktionsförmåga. Dess främsta mål är att skapa ett samhälle där personer med funktionsnedsättning kan leva självständigt och delta fullt ut i samhället. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har i tillsynen under flera år uppmärksammat att personer med funktionsnedsättningar utsätts för otillåtna tvångs- och begränsningsåtgärder i sina boenden. Mot bakgrund av detta genomförde IVO under 2022–2023 en riktad tillsyn av 90 gruppboendestäder över hela landet, varav tre av de kontrollerade gruppboendestäderna är i Linköping med kommunen som huvudman för samtliga, med särskilt fokus på användningen av tvångs- och begränsningsåtgärder.

Denna tillsyn mynnade ut i rapporten ”Att inte få rätten att leva som andra” som presenterades den 23 september 2023. Tillsynen synliggör flera omfattande problem i verksamheterna. Ledning och personal i gruppboendestäder använder arbetssätt och genomför åtgärder som tvingar eller begränsar brukare. Samtliga tre gruppboendestäder i Linköping som kontrollerades fick anmärkningar av IVO. Tillsynens slutsats är att en stor andel brukare, i verksamheter som har genomgått tillsyn, inte får sin rättighet att leva som andra uppfyllt.

En av orsakerna enligt IVO är att kommuner och andra huvudmän inte har säkerställt tillräcklig kompetens hos verksamheternas ledning och personal. En annan orsak är att ledningen inte alltid har tagit sitt fulla ansvar som garant för verksamhetens kvalitet. Detta är oacceptabelt och behöver åtgärdas snarast.

Regler om omsorgen för personer med funktionsnedsättningar återfinns framför allt i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Lagen syftar till att säkerställa att personer med funktionsnedsättningar har lika tillgång till samhället och möjlighet att delta på samma villkor som andra. Linköping som kommun har det yttersta ansvaret för att befolkningen får det stöd och den hjälp de behöver. LSS är en rättighetslag. Nu måste Linköpings kommun på riktigt ta LSS på allvar och främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som är i behov av insatserna.

Vi får inte glömma bort att personer som bor i dessa boenden är extra sårbara för att utsättas för tvångs- och begränsningsåtgärder, eftersom de på grund av sina funktionsnedsättningar inte alltid kan göra sina röster hörda. Deras funktionsnedsättningar försätter dem också ofta i en beroendesituation till den personal som finns för att stödja och hjälpa dem. Det är hög tid att vi står upp för de som inte har någon egen röst.

Med anledning av detta vill jag fråga ansvarigt kommunalråd följande:

- Hur ser styret på att samtliga kommunala gruppbo­städer som kontrollerades av IVO fick anmärkingar och vilka insatser tänker man genomföra för att åtgärda anmärkingarna?
- När kommer anmärkingar av gruppbo­städerna att vara åtgärdade?
- Anser det ansvariga kommunalrådet att det är rimligt att berörda personer i gruppbo­städerna ska bo och behandlas på det sätt som framkommer i rapporten?
- Får samtliga anställda kompetensutveckling i relation till personernas funktionsnedsättning inom gruppbo­städerna?
- Hur ser styrets vision för personer med funktionsnedsättning egentligen ut för denna mandatperiod? Kan vi vänta oss några satsningar överhuvudtaget på området?

För Liberalerna i Linköping

Susanna Kellgren Lundberg (L)

Daniel Ny (L)